

ingediend op **1829** (2023-2024) – Nr. 1
3 oktober 2023 (2023-2024)

Voorstel van decreet

van Els Ampe

over het welzijn van dolfijnen

TOELICHTING

Samenvatting

De huidige Dierenwelzijnswet dateert van 1986. Over dolfijnen en andere walvisachtigen is er nu meer kennis beschikbaar dan in 1986. De wetenschap is duidelijk: de ruimte die walvisachtigen nodig hebben, is vandaag onvoldoende in het bestaande dolfinarium. Het voorliggende voorstel van decreet verhoogt de ruimte voor walvisachtigen, bepaalt de uitfasering van dolfinaria en verbetert het welzijn van dolfijnen en walvisachtigen.

Algemene toelichting

In een dolfinarium leven dolfijnen in gevangenschap. Ze worden ingezet om kunstjes te doen om mensen te entertainen en er wordt wetenschappelijk onderzoek op ze gedaan. Bij het ontstaan van dolfinaria was er nauwelijks inzicht in wat dolfijnen daar zelf bij voelen. Die kennisneemt snel toe. Er werd van uitgegaan dat de dolfijnen het fijn vinden om kunstjes te doen, zoals honden dat doen om hun baasje te plezieren. Maar dat is een misvatting. Dolfijnen voeren alleen kunstjes uit als ze beloond worden met visjes. Als ze geen beloning krijgen, voeren ze geen kunstje uit. Honden doen dat wel. Mens en hond hebben een wederzijdse band. Bij dolfijnen en hun verzorgers is die band meestal eenrichtingsverkeer: de verzorger heeft een band met de dolfijn, maar de dolfijn heeft nauwelijks een band met de verzorger. Er zijn immers geen verhalen bekend van dolfijnen die ziek worden of sterven omdat een verzorger weggaat naar een andere job. Dolfijnen zijn slim. Een dolfijnenkalf blijft tot zijn zesde levensjaar bij zijn moeder om te leren overleven.

Het staat vast dat de verzorgers in het bestaande dolfinarium hun uiterste best doen om goed voor de dolfijnen te zorgen, maar ze kunnen de dieren niet geven wat ze echt nodig hebben: vrijheid. In de natuur kunnen dolfijnen afstanden afleggen van 2053 kilometer. Dolfijnen die lang in gevangenschap hebben geleefd, kunnen niet in één adem van het bassin naar de oceaan. Daarom voorziet dit voorstel van decreet in een uitfasering en beoogt het een verhuizing van de dolfijnen naar een opvangcentrum van minstens 20.000 vierkante meter.

Filosoof Martha Nussbaum schreef het manifest 'Justice for Animals: Our Collective Responsibility'. Volgens haar is er geen vreugde als er geen vrijheid is. En dat geldt ook voor dolfijnen.

Toelichting bij de artikelen

Artikel 1

Dit artikel behoeft geen nadere toelichting.

Artikel 2

Het houden van walvisachtigen in gevangenschap wordt verboden. Uitzonderlijk kunnen in het wild levende gewonde en zieke walvisachtigen tijdelijk gehouden worden in gespecialiseerde centra zodat ze kunnen rehabiliteren en daarna weer naar de natuur kunnen. Meestal gaat het om bruinvissen.

Daarnaast wordt voor het bestaande en enige dolfinarium in Vlaanderen een afwijking toegestaan onder bepaalde voorwaarden, omdat er vandaag nog geen opvang voor de dolfijnen operationeel is. Verschillende organisaties zijn een opvangcentrum voor dolfijnen aan het bouwen. In die opvangcentra wordt gezorgd voor een ruime baai of lagune van meer dan 20.000 vierkante meter, afgescheiden van de zee met kopernetten. Dolfijnen die al jaren in gevangenschap leven, kunnen op die

manier in hun natuurlijke omgeving leven zonder de gevaren van de open zee. Een voorbeeld van zo'n opvangcentrum is Aegean Marine Life Sanctuary in Lipsi, Griekenland. Ook het Amerikaanse National Aquarium werkt aan een Dolphin Sanctuary.

Daarnaast geldt er een kweekverbod en een invoerverbod. De verhuizing naar een ander dolfinarium is evenmin toegestaan. De 'regel van zes', die voorschrijft dat dolfijnen in een groep van zes individuen moeten leven, heeft geen wetenschappelijke grond. De enige manier om het houden van walvisachtigen te verbieden – zoals in dit artikel wordt beoogd – bestaat erin dat het houden ervan geleidelijk aan wordt afgebouwd en daarom moet een absoluut kweekverbod worden ingevoerd.

Als er in het dolfinarium maar één individu meer overblijft, wordt dat individu overgebracht naar een andere geschikte locatie. Er moet worden vermeden dat een dolfijn alleen overblijft, eenzaam wordt en een zelfmoordpoging onderneemt, zoals de 57-jarige orka Lolita deed op 19 augustus 2023 in het Miami Seaquarium.

De exploitant werkt actief aan een plan om de walvisachtigen te verhuizen naar een opvangcentrum van minstens 20.000 vierkante meter, zodat de dolfijnen de ruimte krijgen die ze nodig hebben.

De afwijking voor het bestaande dolfinarium geldt tot op het moment dat de Vlaamse Regering op advies van de Vlaamse Raad voor Dierenwelzijn vaststelt dat er voor de dolfijnen een alternatief operationeel is. Dat advies volgt op een jaarlijkse evaluatie. De eerste evaluatie vindt plaats op 1 januari 2025.

De zeven tuimelaars in Boudewijn Seapark beschikken over 700 vierkante meter. Die ruimte is zelfs kleiner dan veel tuinen: 80 procent van de Belgen heeft immers een tuin van gemiddeld 551 vierkante meter. Zo'n kleine behuizing is met de kennis van vandaag niet langer verdedigbaar. De dolfijnen Puck, Roxanne, Flo, Yotta, Indy, Ocean en Beachie hebben meer ruimte nodig. Daarom moet de exploitant van Boudewijn Seapark uiterlijk tegen 1 januari 2027 voor een ruimte zorgen van minstens 1000 vierkante meter per walvisachtige.

Dolfijnen produceren allerlei geluiden (klikken). Die geluiden weerkaatsen tegen de wanden van de bassins omdat acrylglas niet absorberend is. De weerkaatsing van geluidsgolven zorgt voor geluidsoverlast voor de dolfijnen. Door de wanden aan te passen (door ze poreuzer te maken) kunnen de geluidsgolven geabsorbeerd worden waardoor de geluidsoverlast voor de dolfijnen vermindert of verdwijnt. Daarom moet de exploitant van het bestaande dolfinarium het acrylglas in de bassins uiterlijk tegen 1 januari 2025 aanpassen zodat het geluid geabsorbeerd wordt.

Els AMPE

VOORSTEL VAN DECREET

Artikel 1. Dit decreet regelt een gewestaangelegenheid.

Art. 2. Het houden van walvisachtigen in gevangenschap is verboden.

In afwijking van het eerste lid kunnen walvisachtigen in de volgende gevallen in gevangenschap gehouden worden:

- 1° gespecialiseerde opvangcentra kunnen in het wild levende gewonde en zieke walvisachtigen tijdelijk opvangen met het oog op hun rehabilitatie en vrijlating in de natuur;
- 2° de huidige exploitant van het enige dolfinarium in Vlaanderen kan zijn activiteiten voorzetten, voor zover hij de dieren houdt op de locatie waar het dolfinarium is gevestigd op het moment van de inwerkingtreding van dit decreet, en voor zover hij de volgende voorwaarden naleeft:
 - a) hij zorgt uiterlijk op 1 januari 2027 voor een ruimte van minstens 1000 vierkante meter per walvisachtige;
 - b) hij past het acrylglas in de bassins uiterlijk op 1 januari 2025 aan, zodat het geluid geabsorbeerd wordt en de geluidsoverlast die veroorzaakt wordt door de terugkaatsing van de klikgeluiden die de dieren maken, teruggedrongen wordt;
 - c) hij werkt actief een plan uit zodat de walvisachtigen kunnen verhuizen naar een opvangcentrum van minstens 20.000 vierkante meter. Dat verhuisplan wordt jaarlijks geëvalueerd.

De herlokalisatie van de dieren in Vlaanderen is niet toegestaan. Er geldt ook een kweekverbod en een invoerverbod van de dieren.

De afwijking, vermeld in het tweede lid, 2°, geldt tot op het moment dat de Vlaamse Regering op advies van de Vlaamse Raad voor Dierenwelzijn vaststelt dat voor de betrokken dieren een alternatieve huisvesting mogelijk is met garanties op een sterk verbeterd dierenwelzijn. Dat advies volgt op een evaluatie van de afwijking die jaarlijks plaatsvindt.

De eerste evaluatie vindt plaats op 1 januari 2025.

Als er in het dolfinarium, vermeld in het tweede lid, 2°, maar één individu meer overblijft, wordt dat individu overgebracht naar een andere geschikte locatie.

Els AMPE